

Raadsvoorstel

Onderwerp:	Kadernota op weg naar werk
Datum:	15 april 2025
Portefeuillehouder:	mw. B. Ramerman
Decosnummer:	1953
Informant:	Joost Roorda j.roorda@dalfsen.nl

Voorstel:

1. De kadernota "Op weg naar werk" vast te stellen.
2. Te kiezen voor het versterkte scenario (scenario 2 uit de kadernota).

Inleiding:

Op 1 juni 2024 heeft het College opdracht gegeven te komen tot een nieuwe strategische beleidsvisie voor de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt. De Raad is hiervan op de hoogte gesteld middels de Raadsmemo "Nieuwe Strategische beleidsvisie Re-integratie" (behandeld in de Raadsvergadering van 23-9-2024).

De kadernota "Op weg naar werk" beschrijft de uitgangspunten en kaders voor de beleidsvisie. De beleidsvisie wordt aansluitend uitgewerkt.

De kadernota koerst erop zoveel mogelijk inwoners zonder werk (met of zonder uitkering) te begeleiden naar werk en wie dat nodig heeft te ondersteunen in werk. Hiervoor beschrijft de kadernota twee scenario's. Daarbij vragen we u te kiezen voor scenario 2, het versterkte scenario.

1. Huidige scenario

De gemeente Dalfsen handhaaft de huidige ambitie:

- Voor de doelgroep Werk
 - *Dalfsen behoudt zijn voorsprong in het plaatsen van personen met loonkostensubsidie bij reguliere werkgevers. De groei zet door met ten minste de groei zoals die in de PPN 2025-2028 is vastgelegd (groei van 7 personen per jaar)*
 - *Dalfsen behaalt ten minste de taakstelling Beschut Werk zoals die door het Rijk is vastgelegd en maximaal met 2 Fte per jaar daarboven (cf. PPN 2025-2028).*
- Voor de doelgroep Bijstand
 - *De omvang van de bijstand groeit conform de prognose voor de komende jaren met 6-8 per jaar naar 260 tot 270 uitkeringen. De inzet van re-integratie en het stimuleren van snelle uitstroom is hierin essentieel.*

2. Versterkte scenario

Om het lokale beleid passend te maken binnen de hernieuwde landelijke kaders definieert de gemeente Dalfsen de volgende versterkte ambitie. Hiermee bieden we elke inwoner wat deze nodig heeft:

- Voor de doelgroep Werk
 - *Dalfsen werkt niet met wachtlijsten voor gesubsidieerd werk. Ieder die in aanmerking komt voor plaatsing met loonkostensubsidie, wordt ook daadwerkelijk geplaatst met inzet van de daarvoor benodigde voorzieningen als loonkostensubsidie, jobcoaching en werkplekaanpassingen.*
 - *Als meer kandidaten Beschut Werk beschikbaar zijn dan de taakstelling van het Rijk (plus 2 Fte per jaar daarboven) worden ook zij geplaatst in Beschut Werk.*
 - *De gemeente Dalfsen kiest maatwerk wanneer iemand wel ondersteuning in werk nodig heeft, maar niet past in de vaste doelgroepen uit de Participatiewet (bijvoorbeeld net te goed voor Beschut Werk, maar toch niet structureel in staat te werken bij een reguliere werkgever).*
- Voor de doelgroep Bijstand
 - *Door een extra inspanning op het gebied van re-integratie (ook voor personen die al langer een uitkering ontvangen) en preventie, richt de gemeente Dalfsen zich erop een maximale bijstandsomvang te behouden van 250 uitkeringen.*
 - *Wie niet kan werken wordt begeleid naar maatschappelijke participatie.*
 - *De gemeente voorkomt terugval in de bijstand door inwoners tenminste zes maanden te volgen na uitstroom naar werk. Gedurende deze periode doet de gemeente nog lichte interventies, wanneer die zorgen dat de inwoner uitgestroomd blijft.*

Argumenten:

1.1 Werk is een mensenrecht.

Het recht op werk is opgenomen in de Universele verklaring van de Rechten van de mens. De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (ook wel SDG's genoemd) van de Verenigde Naties sluiten aan bij deze Universele verklaring. Twee van deze doelstellingen richten zich op kansrijk arbeidsmarktbeleid: *geen armoede en eerlijk werk voor inwoners en economische groei.*

Werk als mensenrecht is het fundament onder alle inspanningen die de gemeente Dalfsen doet voor de re-integratie van haar inwoners.

1.2 Inwoners ondersteunen op weg naar werk vraagt om een brede overkoepelende visie.

Sinds de start van de Participatiewet is de gemeente Dalfsen niet meer alleen verantwoordelijk voor de ondersteuning van inwoners met een uitkering. Dalfsen is sindsdien ook verantwoordelijk begeleiding van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt (de doelgroepen Loonkostensubsidie en Beschut Werk) en voor niet-uitkeringsgerechtigden. In de kadernota is aandacht voor al deze groepen uit de Participatiewet en ook voor de doelgroep uit de Wet Sociale Werkvoorziening. Zo komen we tot één brede overkoepelende visie op de doelgroep die de gemeente Dalfsen ondersteunt op weg naar werk en in werk.

1.3 Werk vergroot het welzijn en verlaagt de behoefte aan maatschappelijke ondersteuning.

De focus in de kadernota ligt op werk. Wie ook maar enigszins in staat is te groeien naar betaald werk wordt daarheen begeleid. Werk levert een belangrijke bijdrage aan maatschappelijk welzijn en financiële zelfredzaamheid van inwoners. Wie werk heeft (én hun gezinnen) doen daardoor minder beroep op zorg en maatschappelijke en gemeentelijke ondersteuning. Zo werken we aan inwoners die duurzaam werken en duurzaam participeren in de maatschappij. Naast het belang voor de inwoner levert dit ook een maatschappelijke kostenbesparing op. Uit onderzoek blijkt dat dit ca. € 5.000 per jaar is voor de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt.

1.4 Het past bij Dalfsen om minimaal de huidige ambitie te handhaven.

Dalfsen doet het goed, zowel met de doelgroep Werk als met de omvang van de bijstand. Dalfsen heeft meer dan landelijk gemiddeld inwoners met loonkostensubsidie aan het werk en voldoet ruim aan de taakstelling van het Rijk voor Beschut Werk. Het aantal uitkeringen ligt rond de 0,8% van het aantal inwoners, waar dat landelijk gemiddeld 2,5% is. Dat we hierin slagen komt niet alleen door de inspanning van de gemeente zelf, maar ook door het type gemeente dat Dalfsen is. De samenstelling van inwoners heeft een positieve uitwerking op het aantal uitkeringen. Wat we nu realiseren is vastgelegd in de huidige ambitie. Omdat deze samenhangt met het karakter van de gemeente, is de huidige ambitie ook als ondergrens voor de komende jaren beschreven in de kadernota (scenario 1). Maar we stellen voor de ambitie te versterken (scenario 2).

2.1 De extra inspanning sluit aan bij de veranderde opdracht van het Rijk.

Het Rijk werkt aan een het programma Participatiewet in Balans. Daarnaast werkt het Rijk aan een aantal andere wetten, die vragen om een andere benadering van de inwoner. Het Rijk vraagt van de gemeenten daarin een meer proactieve (preventieve) aanpak. De inwoner krijgt meer recht zijn eigen koers naar werk te bepalen. Inwoner en gemeente worden daarmee meer samenwerkingspartners. Het leveren van een tegenprestatie voor de uitkering (als plicht) wordt vervangen door maatschappelijk participatie (als recht van de inwoner).

Het versterkte scenario sluit aan bij deze veranderingen door het opnemen van maatschappelijke participatie, nazorg en extra inzet voor uitstroom uit de uitkering en plaatsing in betaald werk.

2.2 Met het versterkte scenario krijgt elke inwoner de plek en de ondersteuning die deze nodig heeft - ieder doet mee naar vermogen.

We willen dat alle inwoners meedoen. Voor de komende jaren is de verwachting dat de doelgroep van de Participatiewet groeit. Dat geldt zowel voor het aantal uitkeringen als de doelgroep Werk. De groei van de doelgroep Werk komt doordat jonggehandicapten met arbeidsvermogen vanaf 2015 niet meer vallen onder de Wajong (UWV), maar onder de Participatiewet (gemeente).

Met het versterkte scenario willen we voorkomen dat inwoners op een wachtlijst terecht komen voor gesubsidieerde arbeid of dat we prioriteiten moeten stellen in de begeleiding van inwoners in een uitkering. Dat is in het belang van de inwoner - het vergroot zijn welzijn (zie argument 1.3). Maar andersom geldt ook: wie niet of beperkt gestimuleerd wordt op weg naar werk vergroot snel zijn afstand tot de arbeidsmarkt en is steeds moeilijker in staat nog uit de uitkering te komen. Dit rechtvaardigt een actieve en directe inzet op re-integratie en plaatsing in werk voor ieder die dat nodig heeft. Daarom willen we ons inspannen de verwachte groei in uitkeringen flink lager te laten uitkomen. Hierom ook benadrukken we in de kadernota het belang van preventie (ook als iemand nu geen uitkering heeft) en nazorg. Dat voorkomt dat iemand in de toekomst (opnieuw) een uitkering nodig heeft.

2.3 De extra inspanning wordt grotendeels vergoed door het Rijk en is daarom gerechtvaardigd.

Een belangrijk deel van de financiering van de Participatiewet gaat via specifieke uitkeringen. Deze voorzien ook in de vergoeding van een groot deel van de extra kosten die het versterkte scenario oplevert. Extra uit te betalen loonkostensubsidies voor de doelgroep Werk wordt vergoed via het BUIG-budget. De begeleidingskosten voor Beschut Werk worden tot aan taakstelling (mogelijk in de toekomst volledig) vergoed vanuit de Integratie uitkering. Bij succesvolle re-integratie ontstaan besparingen op de uitgaven voor een bijstandsuitkering. Ook ontstaan besparingen op andere dienstverlening die inwoners niet meer nodig heeft hebben door toegenomen welzijn. En dit leidt tot maatschappelijke besparingen (zie argument 1.3) De extra inspanning wordt daarmee grotendeels vergoed door het Rijk. Dit rechtvaardigt de extra inspanning financieel.

Kanttekeningen en risico's

2.1 Niet alles in het versterkte scenario is een verplichting van het Rijk.

De aandacht voor maatschappelijke participatie, proactief werken en preventie en de aandacht voor wie niet goed in één van de doelgroepen past komen echt van het Rijk. Daar moet en wil de gemeente Dalfsen uitvoering aan geven. De keuze om niet met wachtlijsten te werken voor gesubsidieerd en beschut werk en de keuze de verwachte groei in de bijstand om te willen buigen zijn een keuze van de gemeente zelf. Het versterkte scenario is een sterke ambitie. Deze is in het belang van de inwoner (en zijn gezin). En deze bevordert ook maximaal het maatschappelijk welzijn. Deze sterke ambitie vraagt om verdere uitwerking in de beleidsvisie. De komende jaren wordt de realisatie daarvan gemonitord.

2.2 Het versterkte scenario vraagt om extra financiële inspanning van de gemeente Dalfsen.

De versterkte inzet (2.2, scenario 2) vraagt extra inzet op werk en re-integratie en leidt tot financiële uitgaven. De uitgaven voor loonkostensubsidie, werkplekbegeleiding en re-integratie nemen toe. Daartegenover matigt de groei van de uitkering en daarmee de uitgaven aan uitkeringen. Door toegenomen welzijn wordt de vraag naar andere diensten van de gemeente kleiner. Daarmee treedt een verschuiving op van uitkeringsbudgetten naar re-integratie.

Het Rijk vergoedt een deel van de extra re-integratiekosten volledig en een ander deel stelt het Rijk via vaste budgetten per jaar beschikbaar.

De reële aanname is dat op maatschappelijk niveau de kosten zullen dalen. In de beleidsuitwerking wordt een berekening gemaakt van de lasten en baten die dit als geheel opleveren. De komende jaren wordt de realisatie van die berekening gemonitord en wordt zo nodig bijgestuurd.

Alternatieven:

Een derde scenario, verlagen van het ambitieniveau is wel overwogen, maar niet gekozen. Een verlaging betekent hoogstwaarschijnlijk een verdere toename van het aantal uitkeringen, bovenop de prognose. Omdat de vergoeding van het Rijk voor de uitkeringen gerelateerd is aan de verwachte groei van de bijstand, is verdere groei van de uitkeringen een financieel risico.

Duurzaamheid:

De uitvoering van de scenario's in de kadernota dragen bij aan het welzijn van individuele inwoners en hun gezinnen. Dit vergroot hun maatschappelijk welzijn en hun zelfredzaamheid. Zo werken we aan inwoners die duurzaam werken en duurzaam participeren in de maatschappij.

Financiële consequenties:

Er worden in de kadernotitie geen financiële middelen gevraagd. We proberen het beleidsplan uit te voeren binnen de huidige financiële middelen. Mocht dat niet lukken, dan leggen we dat aan gemeenteraad voor.

Communicatie:

De Participatieraad zal een formeel advies geven over de beleidsnota, die na de kadernota wordt uitgewerkt. De Participatieraad houdt voor de zomer een onderzoek onder inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt om hun behoefte te peilen. De resultaten daarvan worden meegenomen in de beleidsnota.

Vervolg:

De Kadernota wordt uitgewerkt in een Beleidsnota voor de periode 2026-2029. Deze wordt volgens planning in het laatste kwartaal 2025 aan de gemeenteraad voorgelegd.

Bijlagen:

1. Kadernota "Op weg naar werk"

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
Michael Sijbom

de gemeentesecretaris,
Henry van der Woude

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Dalfsen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 15 april 2025, nummer 1953;

b e s l u i t :

1. De kadernota “Op weg naar werk” vast te stellen.
2. Te kiezen voor het versterkte scenario (scenario 2 uit de kadernota).

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dalfsen in zijn openbare vergadering van 19 mei 2025.

De raad voornoemd,

de voorzitter,
Michael Sijbom

de griffier,
Gerald van Dijk